

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Argumenta contraria soluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

creata, & imperfecta, cum sola causa creata, & imperfecta subiici, & obedire possit. Dices, causam obedientialem non operari viribus propriis, sed alienis, nimirum Creatoris, à quo eleuatur: cum ergo creator nullam actiuitatis sphaeram sibi praefiniat, mirum non est, quod causa obedientialis eius virtute operans nullos actiuitatis fines habeat: at causa naturalis viribus propriis operatur: contra tamen, quia etiam causa obedientialis viribus propriis partialiter operatur, haud secus ac causa naturalis: ergo non minus una quam altera limitatam actiuitatis sphaeram sibi praestituit. Antecedens ex nuper positis compertum est, quia principia supernaturalia causam obedientialem eleuantia tota ratio agendi non sunt, sed potius ipsa causa obedientialis suas in agendo partes habet: igitur viribus propriis partialiter operatur: quod autem viribus propriis instrumentaliter tantum, & minus principaliter operetur, cum tamen vires creatoris eam eleuantis magis principales sint, nequaquam in contrarium obstat: siquidem causa etiam naturalis viribus propriis instrumentaliter, & minus principaliter operatur: & creator cum ea concurrens potiores, & magis principales in agendo partes sibi vendicat.

33. Secundò probatur tertia assertio: causa formalis quosdam habet effectus formales, quos naturaliter tribuere potest; alios vero quos obedientialiter, & à Deo eleuata potest; & longè plures, quos ne obedientialiter inferre valet: ergo similiter causa efficiens creata, &c. Antecedens exploratum est: siquidem intellectio humana hominem intelligentem naturaliter denominat: quod si in qualitate sita sit in Angelo poni, & eum intelligentem denominare obedientialiter potest: alios autem effectus formales, nimirum volentis, subsistentis, quanti, albi, &c. ne obedientialiter, aut à Deo eleuata tribuere potest. Consequentia probatur: quia ideo causa formalis aliquos effectus formales, non omnes etiam obedientialiter tribuere potest: quia est finita, & limitata: si enim intellectio creata v.g. eam infinitatem haberet ratione cuius omnibus formis creatis possibilibus aequivaleret, ita ut esset non solum intellectio, verum etiam subsistentia, vbicatio, duratio; sanè omnes omnium formarum possibilitium formales effectus saltem obedientialiter tribuere posset: at etiam causa efficiens finita, & limitata est: ergo quoscunque effectus efficere nequit.

CAPVT IV.

Argumenta contraria soluuntur.

34. **O**biicies contra primam assertionem: si voluntas virtute partiali sibi cognata, & identificata, actus supernaturales à Deo eleuata producere posset, respectu eorum causa principalis, & non instrumentalis futura esset: at voluntatem esse causam principalem actuum supernaturalium, & gratiam causam instrumentalem, & minus principalem absurdum, & parum catholicum est: ergo, &c. Maior suadetur: quia ut ait S. Thom. 3. p. q. 62. art. 3. in corp. causa instrumentalis non agit per virtutem suae formae, sed solum per motum, quo ab agente principali mouetur: ergo

si voluntas per virtutem suae formae, siue essentiae identificatam operatur actus supernaturales, eos non instrumentaliter, sed principaliter operabitur. Hanc obiectionem idcirco apposui, ut quid sit causa principalis, & instrumentalis breuiter expediam, quaestionemque merè vocalem ab aliis fusiùs, quam oportet, agitatam, quasi in transcurfu delibem: eius autem diuisionis sensus vagus, & æquiuocus est: siquidem primò causa principalis dici solet suppositum, cui actio tribuitur: instrumentalis vero forma, siue virtus, per quam suppositum agit: qua ratione homo principaliter intelligit, anima autem intellectio- nis instrumentum est. Secundò causa principalis dici solet, quae immediatè effectum attingit: instrumentalis verò, quae non effectum, sed dispositionem aliquam ad effectum immediatè attingit: qua ratione ignis ignem immediatè producit, eius causa principalis est: calor autem ignis insitus respectu ignis producti causa instrumentalis est, eò quod solum calorem ad ignem disponentem immediatè producat. Tertio, causa instrumentalis dici solet, quae ab alio mota, & praeuie affecta operatur: qua ratione serra dicitur causa instrumentalis respectu artificis, à quo impellitur, & agitur: principalis vero dicitur ea, quae potius mouet, quam mota operatur.

Verum ut rectè annotat P. Suarez disput. 17. Metaphys. sect. 2. haec omnes acceptiones causae principalis, & instrumentalis impropriae sunt: quis enim neget, ignem ignis à se immediatè producti, & calorem caloris causas principales esse? cum tamen neque calor, neque forma ignis supposita sint: aut quis neget, speciem impressam esse causam instrumentalem actus intellectus, & habitum actus voluntatis? cum tamen nec species impressa, nec habitus dispositionem aliquam ad actum intellectus, aut actum voluntatis, sed immediatè ipsos actus operentur. Deinde nec species impressa, nec habitus voluntatis praeuium aliquem impulsu, aut motum suscipiunt ad hoc, ut voluntati, aut intellectui cooperentur: & tamen non causae principales, sed instrumenta intellectus, & voluntatis censentur. Quare causa principalis & instrumentalis proprie sumptae bifariam explicari possunt, ac debent: primo per ordinem vnus causae ad aliam; secundò per ordinem causae ad effectum. Quod ad priorem sensum attinet, causa principalis dici solet, quae per virtutem ab alia secum concurrente non acceptam operatur: instrumentalis vero, quae per virtutem ab alia causa secum concurrente acceptam operatur: & hac ratione Deus omnium effectuum causa principalis, causae vero creatae mera eius instrumenta dici solent. Quod ad posteriorem sensum attinet, causa instrumentalis dici consuevit causa obedientialis, siue eleuata ad effectum; aut certè causa naturalis productiua effectus se nobilioris: causa autem principalis, quae effectum aequè, aut minus nobilem naturaliter producit, vel certè non tanquam eleuata, sed tanquam eleuans operatur.

Quibus constitutis argumento respondere promptum est, negata maiori: quia aut actiua voluntatis comparatur cum effectui: & ita instrumentalis, non principalis est, cum non ut eleuans, sed ut eleuata per principia sibi indebita effectum supernaturalem producat: aut ea actiuitas comparatur cum causis, quibus coope-

ratur,

ratur, & ita etiam instrumentalis est: siquidem voluntas actum supernaturalem per virtutem à Deo secum concurrente acceptam operatur, imò eum operatur per virtutem à gratia secum concurrente acceptam, cum gratia in genere causæ formalis voluntatem potentem operari denominet: D. Thomas autem de causa principali, & instrumentali improprie sumptis intelligendus est. Obiicies secundò: concors est Patrum sententia contra Pelagium, viribus naturæ nihil supernaturale, aut ad salutem utile à nobis fieri posse iuxta illud Pauli: *non est volentis, nec recurrentis, sed Dei miserentis*: at si habitus supernaturalis non esset tota ratio agendi, aliquid supernaturale, & salutare à nobis fieret viribus naturæ, nimirum viribus voluntatis, quæ vires naturæ sunt. Deinde communis Patrum sententia est contra Semipelagianos, salutis opus totum, & integrum Deo tribuendum esse, & non partim Deo, partim naturæ: sic ut alij omittantur, Augustinus de dono perseverantiæ cap. 9. ibi: *utiores igitur vivimus, si totum Deo damus, non autem hos illi ex parte, & nobis ex parte committimus*: at, si gratia non esset tota ratio agendi actum salutarem, ac supernaturalem, opus salutis non integrum, ac totum, sed cum natura diuisum Deo attribui posset, ac deberet.

37. Respondeo, id solum Patres contra Pelagium eniti, vires naturæ sibi relictas nihil supernaturale, aut ad salutem utile efficere posse, easque solum adiutas, & præuentas gratia Dei principaliter concurrente operari posse; sicut ad vitam, & salutem oportet: idque Paulus eo loci tantum contendit, ut constet ex Augustino in enchiridio cap. 32. ibi: *restat ergo, ut propterea rectè dictum intelligitur, non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, ut totum Deo detur, qui hominis voluntatem bonam & præparat adiuvandam, & adiuvat præparandam*. Vbi Augustinus naturam, siue voluntatem hominis aliquas in agendo partes habere fatetur: aliàs quæ ratione ad agendum à Deo præparari, & adiuvari possent: quia vero voluntas non nisi à Deo principaliter operante præparata, & adiuta agit, ideo totum Deo tribuitur: at hoc totum nostræ sententiæ non repugnat, sed potius cum ea belle colludit. Quod autem ad Semipelagianos attinet, eorum error fuit, non totum opus salutis totalitate, ut aiunt effectus Deo tribui debere, sed initium operis libero arbitrio, eius vero progressum gratiæ Dei tribuendum esse: at nos cum Augustino ubi supra de dono perseverantiæ, totum opus salutis tam quoad eius initium, quam quoad eius progressum; siue, quod perinde est, totum opus totalitate effectus Deo tribuimus: tantumque contendimus, totum opus salutis totalitate causæ Deo, eiusque gratiæ ita tribui non posse, ut voluntas nullas in eo partes habeat.

38. Obiicies tertio: ea potentia obedientialis, aut naturalis, aut supernaturalis est: medium enim inter utramque repugnare videtur: at neutrum dici potest. Minor probatur, quia in primis ea potentia naturalis non est: siquidem est potentia ad actus supernaturales, ad quos potentia naturalis repugnat. Deinde supernaturalis esse nequit, siquidem ea potentia naturæ voluntatis identificatur: ergo naturalis, & non supernaturalis est. Respondeo: ea potentia neque naturalis omnino, neque omnino supernaturalis est,

sed obedientialis, & neutra, siue ex naturali, & supernaturali mixta: siquidem ex parte fundamenti, siue entitatis, quæ potest, naturalis est: ex parte vero termini, ad quem est posse, supernaturalis est: cum terminus potentiæ huius obedientialis supernaturalis sit; aut absolute, & quoad substantiam, ut cum aqua gratiam producit; aut certe respectu, & quoad modum; ut si idem corpus semetipsum in duobus locis adæquatis circumscriptione collocaret. Obiicies quarto, non posse causam producere effectum, cum quod improporcionata est; & similiter operari non posse quidquam, quod sit extra spheram actiuitatis suæ: at voluntas cum actu supernaturali improporcionata est, & hic extra eius actiuitatis spheram; igitur voluntas nequit eleuari, ut actum supernaturalem immediate efficiat. Respondeo, voluntatem intrinsecè, & de se esse improporcionatam cum actu supernaturali; non negatiue, quasi carentiam proportionis cum eo intrinsecè, & essentialiter importet; sed tantum præcisiuè, eò quod à comprincipiis, quibus cum eo proportionetur, omnino præcindat, eaque minime postulet: ceterum extrinsecè, & in consortio principij eleuantis cum actu supernaturali proportionata est: quare principio supernaturali adiuta immediate eum efficere poterit.

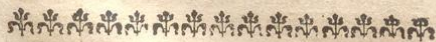
Obiicies quinto contra secundam assertionem: non potest causa vlla eleuari ad producendum vllum effectum etiam supernaturalem, nisi vel effectus à causa provenire, aut causa effectum producere postulet: ergo, &c. Antecedens probatur primò: quia bellua v. g. ad discurrendum ne diuinitus eleuari potest: non alia ratione, nisi quia neque bellua denominationem discurrentis postulat: neque discursus aliquis nobis innotescit, quicquam denominationem belluæ tribuere postulet: igitur similiter, quoties nec potentia physica effectum producere, nec effectus à potentia physica produci postulat; potentia ad effectum immediate producendum ne diuinitus euehi poterit: cur enim ab actione intentionali ad physicam rectè argui nequeat? Secundò, quia creatura ne diuinitus eleuari potest ad creandum aliquem effectum: non alia ratione, nisi quia nec creatura creare aliquid, nec aliquid à creatura creari postulet: ergo similiter in præsentia, &c. Tertio, quia relationes diuinæ suapte natura non productiuæ ad extra, ut modo pro comperto supponimus, ad producendum ad extra aliquem effectum creatum supernaturaliter euehi, aut se se euehere nequeunt: non alia ratione, nisi quia nec relationes diuinæ immediate operari ad extra neutiquam postulant: nec creatura aliqua ab iis immediate, siue non media omnipotentia produci postulat: ergo similiter in præsentia, &c.

Respondeo, negato antecedenti. Ad primam eius probationem: non ideo bellua intelligere etiam diuinitus nequit, quia nec bellua denominationem intelligentis recipere, nec intellectio eam belluæ tribuere potest: siquidem humanitas Christi per substantiam Verbi diuinitus subsistit, cum tamen nec humanitas eam denominationem recipere, nec Verbum eam humanitati tribuere postulent. Quare ideo bellua intelligere nequit, quia denominatio intelligentis intrinsecè, & essentialiter importat non solum intellectionem, verum etiam subiectum capax intelligendi;

intelligendi; id, quod omnibus denominationibus commune est: subiectum autem intelligendi capax, est solus intellectus: hæc enim duo synonyma sunt: adeoque denominatio intelligentis intrinsecè, & essentialiter intellectum includit: cum ergo bellua intellectu non polleat, sanè denominationem intelligentis suscipere ne diuinitus poterit. Ad secundam probationem probabilius est, creaturam aliquam à Deo assumi posse ad immediatè creandam aliam: quod si id impossibile malis, non ob rationem repugnantia in argumento allatam, sed ob aliquam aliam specialem ideo erit. Ad tertiam probationem: relationes diuinæ, quantumuis immediatè operatiuæ ad extra naturaliter non sint; & is operandi modus nec ab ipsis relationibus, nec à creaturis postuletur; tamen diuinitus, siue miraculose immediatè operari ad extra possunt: haud secus ac omnipotentia Dei, quantumuis naturaliter creatiuæ quantitatis non sit, & nec omnipotentia quantitatem creare, nec hæc ab illa creari postulet; tamen miraculose omnipotentia quantitatem creare potest, & de facto creat: ceterum hæc potentia, qua relationes diuinæ diuinitus operari immediatè ad extra possunt, obedientialis, siue eleuata dici non potest; eò quod diuinæ relationes nullam causam se nobiliorem respiciant, à qua eleuari, aut cui subiici, & obedire possint.

41.

Vltimò contra vltimam assertionem obiciet; dominium Dei in creaturas, quo iis ad supernaturales actiones uti potest, perfectissimum, & summum est: igitur etiam subiectio creaturarum, qua creatori in immediatè operando supra naturam obedire possunt, perfectissimum, & summa est: ac proinde ea qua maior esse nequit, si creatura quæuis ad certos solum, & definitos effectus supernaturaliter producidos à Deo euehi possit; sanè subiectio creaturæ respectu creatoris non esset summa, & perfectissima, eaque qua maior excogitari non posset. Respondeo, ad perfectionem diuini dominij, & obedientia creaturarum neutiquam attinet id, quod implicat: quare quod Deus eleuare nequeat intellectum ad simul assentiendum, & dissentendum eidem obiecto, nec dominio Dei intellectum, nec huius subiecti, & obedientia quidquam derogat: cum ergo virtus obedientialis immediatè actiua omnium effectuum possibilium contradictionem implicet, ut supra ostensum est: sanè ea nec ad perfectionem diuini dominij in creaturas, nec ad harum obedientiam, & subiectionem pertinere potest.

TRACTATVS VIII.

De causa efficienti increata.

CAPVT PRIMVM.

An causa prima cum secundis immediatè concurrat?

1.

DVRANDVS in 2. dist. 1. q. 5. censet, Deum cum causis secundis ad suos effectus immediatè non concurrere, nec posse; &

atenus ad eos concurrere, quatenus tribuit earum causis esse, & virtutem, per quam eos operentur. Hæc opinio sacris literis parum consona est, ut constat ex Psalm. 138. ibi: *si descendero in infernum, ades; si sumptero penas meas diluculo, & habitauero in extremis maris, etenim illic manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua: & ex illo Pauli ad Roman. 11. in ipso viuimus, mouemur, & sumus: & ex illo Isaia 26. omnia opera nostra operatus est in nobis.* Quod autem in sacra pagina testimonia de concursu immediato Dei in omnes omnium creaturarum effectus intelligenda sint, perspicuum est: quia intelligi debent de concursu vero, & proprio, & non improprio, & translatitio: at solus concursus immediatus proculduobio verus, propriusque est: quorum alterum, & alterum ostendimus supra tract. 1. cap. 2. huiusmet libri.

Quamquam autem autoritate penè certum sit, Deum immediatè cum causis secundis concurrere: si tamen rationum momenta spectentur, adeò certum non est: missis aliorum rationibus, quas in præsentia refert, & refellit Arriaga, communem sententiam hac ratione potissimum suadeo. Nulla virtus finita, qualis haud dubie est cuiuscumque creaturæ, se sola potest rem à non esse ad esse transferre: ergo nec immediatè rem vllam se sola producere: atque adeò ad immediatè operandum necessario postulat concursum virtutis simpliciter infinitæ, qualis est ea, qua Deus pollet. Antecedens probatur, quia ad transferendam rem à non esse ad esse requiritur virtus simpliciter infinita: ergo virtus finita, qualis est creaturæ, se sola rem ab esse ad non esse traducere nequit. Rursus hoc antecedens probatur quia non esse hominem v.g. & esse hominem simpliciter infinite distant: at ad hoc, ut aliqua virtus actiua actiuitate sua terminos simpliciter infinite distantes attingat, & rem per actionem ab vno ad alium transferat, simpliciter infinita esse debet. Maior probatur: quia imperfectio non hominis est summa, & simpliciter infinita cum omnis perfectionis essentialiter incapax sit: perfectio vero hominis non est simpliciter infinita, & summa, cum alicuius imperfectionis capax sit: ergo non homo, & homo simpliciter infinite distant: siquidem ad distantiam simpliciter infinitam duorum extremorum satis est, ut vnum extremum sit simpliciter infinitum: ut in Deo, & Angelo cernere est. Tum quia non esse simpliciter hominem, & esse simpliciter hominem habent infinitam simpliciter latitudinem, & extensionem, qua ambiunt, & continent omnia entia tam existentia, quam possibilis; tam creata, quam increata: quæ quidem numero, & perfectione simpliciter infinita sunt: igitur à non homine ad hominem distantia simpliciter infinita est. Minor vero superioris syllogismi perspicua est: quia ut virtus loco motiua, aut impulsiva v.g. rem ab vno spatio ad aliud infinite distans per motionem, aut impulsionem transferre possit, debet esse infinita in aliquo genere. & secundum quid: haud secus ac spatia ipsa in genere loci, & secundum infinite distant: ergo ut virtus actiua aliqua, &c. Simili ratiocinationis genere in Dialectica lib. 8. tract. 2. cap. 2. ostendi repugnare trinitatem creatam: qua vna natura creata tribus realiter distinctis identificetur: quare tam repugnare arbitror concursum immediatum alicuius